

ДИНАМІКА ЗАХВОРЮВАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ УКРАЇНИ В ПЕРІОД З 2004 ПО 2010 РОКИ

Лисенко І.Ю.

Управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Державного
управління справами

Резюме. В статті розглянуто рівні первинної та загальної захворюваності державних службовців України (прикріпленого контингенту Державної наукової установи «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами) в динаміці з 2004 по 2010 рр. Проведено розподіл по рангових місцях за класами хвороб. Показана частка провідних патологій в структурі досліджуваних класів хвороб.

Ключові слова: державні службовці, динаміка захворюваності, первинна захворюваність, загальна захворюваність.

Вступ. Захворюваність та поширеність хвороб є індикатором стану здоров'я населення. Щорічно в лікувально-практичних установах реєструється до 140 тис. випадків захворювань на 100 тис. населення нашої країни. В загальній структурі захворюваності продовжують зростати такі соціально-значимі хвороби як серцево-судинні, злоякісні, ендокринні та ін.

З огляду на швидкий ріст захворюваності державних службовців (ДС) України і низький рівень профілактичної діяльності в цьому напрямку, а також недосконалу організацію надання медико-санітарної допомоги, першочерговим завданням є удосконалення існуючої системи надання медико-санітарної допомоги ДС України. Необхідно зазначити, що переважна більшість досліджень вітчизняних авторів стосується проблеми захворюваності населення України взагалі або ж у різних категорій осіб (сільського та міського населення, військовослужбовців, працівників різного роду виробництва) при практичній відсутності даних про державних службовців (ДС) України [1-4].

Мета. Метою нашої роботи був аналіз динаміки рівнів первинної і загальної захворюваності ДС України в період з 2004 по 2010 рр.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалами для проведення дослідження слугували дані статистичної звітності стосовно первинної та загальної захворюваності ДС України в період з 2004 по 2010 рр.

Для здійснення мети даного дослідження нами були розраховані коефіцієнти кореляції за Спірменом та Брауе-Пірсоном, а також рівняння лінійної регресії.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз ситуації із захворюваністю у ДС загалом за даними звертань за медичною допомогою свідчить, що протягом останніх п'яти років (з 2004 по 2010 рр.) загальний рівень захворюваності знижувався з $3776,6 \pm 11,7$ до $3090,9 \pm 14,2$ ‰ випадків захворювань на 1000 осіб (без грипу та ГРВІ $3627,4 \pm 11,7$ до $2921,48 \pm 14,2$ ‰ відповідно). У 2010 р. загальна захворюваність ДС складала $3090,9 \pm 14,2$ ‰, а рівень первинної захворюваності – $275,7 \pm 4,3$ ‰, тобто, порівняно з 2004 р.

відбулося зниження відповідно на 19,3±3,7%, і 14,3±2,2%.

Вивчаючи динаміку рівня первинної захворюваності встановлено, що перші три місяця посідають хвороби органів дихання, системи кровообігу, шкіри та підшкірної клітковини середній показник у зазначених класах складав – 141,2‰, 34,7‰ та 25,7‰ (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка рівня первинної захворюваності ДС України в період з 2004 по 2010рр. (в ‰)

Класи хвороб	Роки				Середнє значення
	2004	2006	2008	2010	
Хвороби органів дихання	152,9	121,1	129,5	132,6	141,2
Хвороби системи кровообігу	44,5	26,2	19,6	40,8	34,7
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	29,6	26,3	22,1	23,6	25,7
Хвороби органів травлення	29,0	11,8	10,6	14,4	15,2
Хвороби кістково-м'язевої системи та сполучної тканини	24,1	11,6	11,2	14,9	16,6
Хвороби ока та його придаткового апарату	23,0	37	29,3	31,7	32,5
Хвороби ендокринної системи	16,1	19,6	24,5	25,7	20,9
Хвороби сечостатевої системи	97,7	73,8	66,4	65,8	81,0
Інші класи	54,0	32,4	35,1	58,8	40,7
Всього	470,9	359,8	348,3	408,3	405,8
Без грипу і ГРВІ	321,7	243,1	224,3	275,7	259,5

Перше місце в структурі первинної захворюваності хвороби органів дихання – 35%, друге – хвороби системи кровообігу 8%, третє – хвороби шкіри та підшкірної клітковини – 6%, четверте – хвороби органів травлення – 4% на інші класи припадає – 47% (рис. 1.).

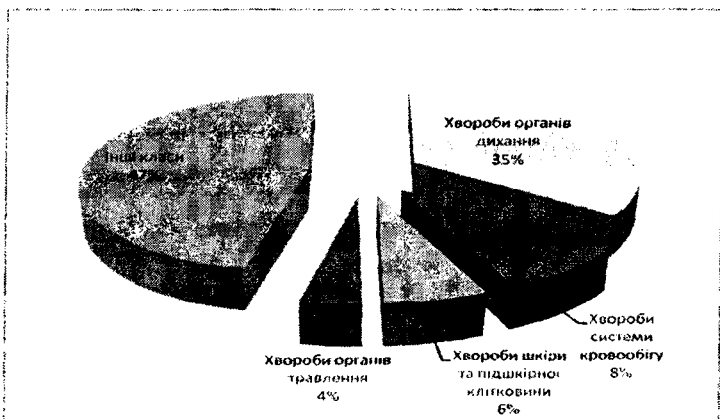

Рис. 1. Структура первинної захворюваності ДС України в період з 2004 по 2010 рр. в, %

Беручи до уваги той факт, що переважну більшість (78-85%) в класі хвороби органів дихання склали ОРЗ та ГРВІ не будемо їх враховувати. При

цьому, потрібно зазначити, що наступні три місяці в структурі первинної захворюваності посідають наступні класи: хвороби системи кровообігу, шкіри та підшкірної клітковини та органів травлення середні показники яких, у досліджуваній період складала – 7,5%, 6,5% та 3,8% відповідно.

При вивченні динаміки рівня загальної захворюваності серед ДС України в період з 2004 по 2010 рр. (табл. 2), було встановлено щорічне зниження зазначеного показника на 138,24±21,3 %. Зміни відбувались переважно по причині зростання загальної захворюваності ($p < 0,01$) за таким класами: хвороби системи кровообігу – в 1,31 рази (з 1079±25,1‰ в 2004 р. до 818,9±21,8‰ в 2010 р.), хвороби органів травлення – в 1,27 рази (з 919,5±25,1‰ в 2004 р. до 721,8±21,8‰ в 2010 р.) та хвороби органів дихання – в 1,44 рази (з 305,1±25,1‰ в 2004 р. до 210,7±21,8‰ в 2010 р.), хвороби сечостатевої системи – в 1,2 рази (з 388,3±25,1‰ в 2004 р. до 321,6±21,8‰ в 2010 р.).

Таблиця 2

Динаміка рівня загальної захворюваності ДС України в період з 2004 по 2010 рр. (в ‰)

Класи хвороб		Роки				Середнє значення
		2004	2006	2008	2010	
Хвороби системи кровообігу	‰	1079	884,5	818,9	824,7	898,0
	%	28,6	26,7	26,8	26,7	27,0
	ранг	I	I	I	I	I
Хвороби органів травлення	‰	919,5	814,5	733,5	721,8	806,0
	%	24,3	24,5	24,0	23,4	24,2
	ранг	II	II	II	II	II
Хвороби сечостатевої системи	‰	388,3	331	320,3	321,6	350,1
	%	10,3	10,0	10,5	10,4	10,5
	ранг	III	III	III	III	III
Хвороби органів дихання	‰	305,1	257,4	200,4	210,7	250,7
	%	8,1	7,8	6,5	6,8	7,5
	ранг	IV	IV	IV	IV	IV
Ендокринні хвороби...	‰	216,4	226,2	233,8	235,9	225,5
	%	5,7	6,8	7,6	7,6	6,8
	ранг	V	V	V	V	V
Хвороби ока та його придатк апарату	‰	215	225,2	221,4	225,5	217,8
	%	5,7	6,8	7,2	7,3	6,5
	ранг	VI	VI	VI	VI	VI
Інші класи	‰	653,3	579,1	531,8	549,9	583,2
	%	17,3	17,5	17,4	17,8	17,5
	ранг	VII	VII	VII	VII	VII
Всього		3776,6	3317,9	3060,1	3090,1	3331,2
Без трипу і ГРВІ		3627,4	3201,2	2936,2	2921,9	3187,2

В таблиці 3 наведені розраховані нами показники тенденцій розвитку захворюваності за основними класами хвороб серед ДС України за період 2004-2010 рр.

Показники тенденції захворюваності (за основними класами хвороб) ДС України за період 2004-2010 рр.

Класи хвороб за МКХ-10	Рівняння лінійної регресії ($y=...$)	Абсолютний приріст	Ср. абс. приріст	Коеф. корел. Спірмена / R^2	Коеф. корел. Брауна / R^2 / t -кр.	Середньо-багаторічний показник росту, %	Середня помилка коефіцієнта регресії / коефіцієнт довіри
Хвороби органів дихання	$50,74 \cdot x + 1075,6$	-254,3	-50,86	0,77 / 0,59	0,90 / 0,81 / 4,13	-5,522	12,27 / 4,13
Хвороби органів травлення (без хвороб порожнини рота)	$-42,09 \cdot x + 953,3$	-197,7	-39,54	1,0 / 1,0	0,98 / 0,96 / 10,29	-5,11	4,08 / 10,29
Хвороби сечостатевої системи	$15,69 \cdot x + 405,05$	-66,70	-13,34	0,82 / 0,68	0,86 / 0,75 / 3,51	-4,4	4,46 / 3,51
Хвороби органів дихання	$23,12 \cdot x + 331,62$	-94,4	-18,88	0,94 / 0,88	0,94 / 0,9 / 6,01	-8,96	3,84 / 6,01
Хвороби ендокринної системи	$3,78 \cdot x + 212,22$	19,5	3,9	0,89 / 0,8	0,88 / 0,79 / 3,87	1,69	0,97 / 3,87
Хвороби ока та його придаткового апарату	$4,04 \cdot x + 203,58$	10,5	2,1	0,65 / 0,43	0,57 / 0,32 / 1,4	1,87	2,89 / 1,4

Як свідчать дані наведені в таблиці 2, в структурі загальної захворюваності ДС України, в період 2004-2010 рр., перші три місяця займають класи хвороб – системи кровообігу, органів травлення та сечостатевої системи на які припадає – 27%, 24,2% та 10,5% відповідно (або 61,7% в сумі). При цьому має місце позитивна тенденція, як до стабілізації так, і до зниження часток зазначених класів хвороб. Однак, на цьому фоні сформувалась негативна тенденція до зростання ($p>0,05$) частки хвороб ока та придаткового апарату (з 5,7% до 7,6%) та хвороб ендокринної системи (з 5,7% до 7,3%).

Більш детальному аналізу підлягали класи хвороб, які посідали перші рангові місця в структурі захворюваності (табл. 2). Серед захворювань, що відносяться до IX класу (хвороби системи кровообігу, загальне перше рангове місце) найбільш поширеними були: гіпертонічна хвороба – $35,57\pm 1,79\%$ ($319,4\pm 1,61\%$), ішемічна хвороба серця – $11,46\pm 1,16\%$ ($102,9\pm 0,22\%$), геморой – $13,43\pm 1,10\%$ ($120,6\pm 0,31\%$), варикозне розширення вен нижніх кінцівок – $9,46\pm 0,59\%$ ($85,0\pm 0,21\%$), цереброваскулярні хвороби – $8,00\pm 1,53\%$ ($71,8\pm 0,60\%$) та ін. Усереднена структура IX-го класу хвороб за період 2004-2010 рр. у ДС України подана на рисунку 2.

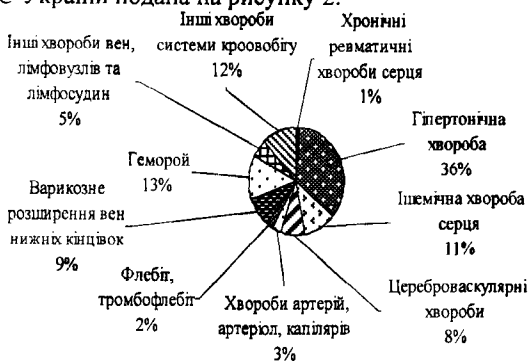

Рис. 2. Усереднена структура хвороб системи кровообігу (клас IX) у ДС України за період 2004-2010 рр.

При подальшому аналізі захворюваності ДС України на гіпертонічну хворобу встановлено, що у досліджуваній період усереднена частка осіб із гіпертонічною хворобою II ступеня була 78% (яка у 98% була асоційована із іншими хворобами), I ступеня – 5% та 17% із гіпертонічною хворобою III ст.

У подальшому нами здійснено аналіз динаміки розподілу хвороб системи кровообігу серед ДС України у різних вікових групах (табл. 4).

Як свідчать наведені в таблиці 4 дані в досліджуваній період сформувалась позитивна тенденція щодо зниження рівня захворюваності у вікових групах до 27 років та у групі 28-34 років. При цьому, відбулося достовірне зростання захворюваності у 1,5 та 2,5 рази у вікових групах 46-54 років та старших 60 років відповідно.

Динаміка поширеності хвороб системи кровообігу серед ДС України по вікових групах в період з 2004 по 2010 рр., в %, (P±m)

Вікові групи, років	Роки				Середні значення
	2004	2006	2008	2010	
до 27	2,0±1,1	1,2±1,1	1,4±1,1	0,5±1,1	1,6±2,1
28-34	10,9±1,8	15,8±2,7	3,2±1,6	6,4±2,6	5,0±2,2
35-45	17,6±2,3	24,6±3,1	21,2±3,5	21,5±3,9	7,9±2,2
46-54	21,4±2,4	27,3±3,2	48,4±5,1	38,5±5,2	15,1±2,3
55-59	35±3,1	32,1±3,5	34,7±4,4	35,6±5,0	25,5±2,1
60 і більше	22,8±2,5	34,1±3,6	27,3±3,9	54,1±6,2	45,4±2,4
Усього	100	100	100	100	

Друге рангове місце в загальній захворюваності ДС України посідають хвороби органів травлення без врахування хвороб порожнини рота, захворюваність на хвороби органів травлення більш ніж на половину складається з хвороб стравоходу, шлунку та дванадцятипалої кишки – 485,9±1,69‰ або 60,29±6,32% в структурі класу, на долю гастритів та дуоденітів в цій групі хвороб припадає 45,94±2,38% (370,3±0,55‰), на виразку дванадцятипалої кишки – 25,57±1,46% (206,1±0,30‰), на виразку шлунку – 6,80±0,62 % (54,8±0,13 ‰).

На другому місці серед хвороб органів травлення знаходиться захворюваність на хвороби печінки, жовчного міхура, жовчовивідних шляхів та підшлункової залози – 116,1±0,41‰ або 14,41±1,53% в структурі класу. Ця група хвороб представлена в основному за рахунок холелітіазу та холециститу – 38,27±2,02% (44,4±0,16‰) та хвороб підшлункової залози – 30,65±2,36% (35,6±0,20‰).

Усереднена структура XI-го класу хвороб (з урахуванням хвороб порожнини рота, слинних залоз та щелепи) у ДС України за період 2004-2010 рр. подана на рисунку 3.

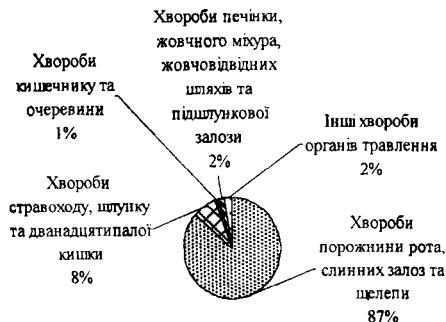

Рис. 3. Усереднена структура хвороб органів травлення з урахуванням хвороб порожнини рота, слинних залоз та щелепи (клас XI) у ДС України за період 2004-2010 рр.

В подальшому нами здійснено аналіз динаміки розподілу хвороб органів травлення серед ДС України у різних вікових групах (табл. 5).

Як свідчать дані, наведені в табл. 5 в досліджуваний період достовірних змін рівня захворюваності у різних вікових групах не встановлено.

Третій ранг в структурі загальної захворюваності займає XIV-й клас хвороб – хвороби сечостатевої системи у ДС України, усереднена структура за період 2004-2010 рр. подана на рисунку 4.

Таблиця 5

Динаміка поширеності хвороб органів травлення серед ДС України по вікових групах в період з 2004 по 2010 рр., в %, (P±m)

Вікові групи, роки	Роки				Середні значення
	2004	2006	2008	2010	
до 27	2,0±0,1	1,2±0,1	1,4±0,1	0,5±0,1	1,44±0,1
28-34	4,5±0,1	5,8±1,1	3,2±1,1	4,4±1,3	4,72±1,0
35-45	16,1±1,2	14,5±1,1	11,2±1,1	16,5±1,1	14,42±1,0
46-54	21,1±1,2	17,3±1,3	18,4±1,5	16,5±1,5	17,96±2,1
55-59	22,8±1,3	22,1±1,5	30,7±4,1	25,6±2,8	25,78±6,1
60 і більше	33,5±1,5	39,1±1,1	35,1±2,6	36,5±5,1	35,68±2,1
Усього	100	100	100	100	

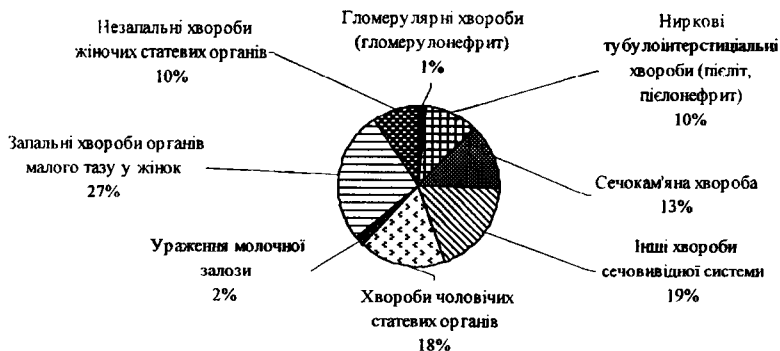

Рис. 4. Усереднена структура хвороб сечостатевої системи (клас XIV) ДС України за період 2004-2010 рр.

При цьому, потрібно зазначити, що мають певні особливості в формуванні загальної захворюваності за даним класом хвороби за статевими ознаками (частка жінок хворих на хвороби клас XIV коливалась від 73 до 82%).

Аналізуючи дані, наведені в таблиці 2, слід зазначити, що беззаперечно четверте рангове місце в структурі загальної захворюваності ДС України впродовж останніх п'яти років стабільно посідають хвороби органів дихання – 250,7±52,39% або 60,01±0,60% від загального рівня. На перше рангове місце в загальній структурі захворюваності даний клас хвороб виходить за рахунок гострих респіраторних інфекцій верхніх дихальних шляхів, захворюваність на

які складала $209,31 \pm 42,97\%$ ($83,49 \pm 1,75\%$ в структурі класу). Друге місце в структурі захворюваності за Х-м класом хвороб належить гострим респіраторним інфекціям нижніх дихальних шляхів – $18,6 \pm 5,24\%$ ($7,41 \pm 0,47\%$). При цьому захворюваність на респіраторні інфекції нижніх дихальних шляхів на $85,72 \pm 4,30\%$ ($214,9 \pm 3,76\%$) обумовлена захворюваннями на гострий бронхіт.

Усереднена структура Х-го класу хвороб у ДС України за період 2004-2010 рр. подана на рисунку 5.

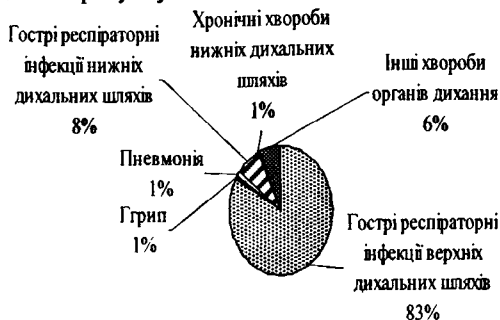

Рис. 5. Усереднена структура хвороб органів дихання (клас Х) у ДС України за період 2004-2010 рр.

Висновки

1. В динаміці первинної захворюваності в період з 2004 по 2010 рр. провідні місця в загальній структурі посідають хвороби органів дихання ($141,2\%$), системи кровообігу ($34,7\%$) та шкіри і підшкірної клітковини ($25,7\%$);

2. В структурі загальної захворюваності ДС України. В період 2004-2010 рр. перші три рангові місця посідають захворювання за такими класами хвороб: хвороби системи кровообігу – 27% , хвороби органів травлення – $24,2\%$ та хвороби сечостатевої системи – $10,5\%$. Хвороби органів дихання в структурі загальної захворюваності ДС України відступають на четверте рангове місце ($7,5\%$);

3. Нами встановлено, що в структурі загальної захворюваності ДС України прослідковується позитивна тенденція, як до стабілізації так, і до зниження часток за класами хвороб системи кровообігу, системи травлення та сечостатевої системи.

Література

1. Нагорна А.М. Соціально-економічні детермінанти здоров'я населення України // Журнал АМН України. – 2003. Т. 9. – № 2. – С. 325-345.

2. Хадикіна Т.О. Поєднаний вплив екологічних та соціальних чинників на стан здоров'я людини // Гігієна населених місць. – 2001. – Вип. 38. – С. 281-283.

3. Грузєва Т.С. Фактори ризику в формуванні здоров'я населення // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. – 2003. – № 2. – С. 9-16.

ДИНАМИКА ЗАБОЛЕВАЕМОСТІ ГОСУДАРСТВЕННИХ СЛУЖАЩИХ УКРАЇНИ В ПЕРІОД С 2004 ПО 2010 РОКИ

Лысенко І.Ю.

Резюме. В статті розглянуті рівні первинної та загальної захворюваності державних службовців України (прикріпленого контингенту Державного наукового закладу «Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами) в динаміці з 2004 по 2010 рр. Проведено розподіл за ґрупами місць за класами захворювань. Показана частина провідних патологій в структурі досліджуваних класів захворювань.

Ключові слова: державні службовці, динаміка захворюваності, первинна захворюваність, загальна захворюваність.

DYNAMICS OF MORBIDITY OF CIVIL SERVANTS OF UKRAINE IN A PERIOD FROM 2004 TO 2010 YEAR

I.Lysenko

Summary. In the article the levels of primary and general morbidity of civil servants of Ukraine (fastened contingent of Public scientific institution the «Scientists center of prophylactic and clinical medicine» of State administration businesses) are considered in a dynamics from 2004 to 2010 distribution is Conducted on grade places after the classes of illnesses. The shown part of leading pathologies is in the structure of the investigated classes of illnesses.

Keywords: civil servants, dynamics of morbidity, primary morbidity, general morbidity.

УДК 351.773

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ, КАДРОВИХ, МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЗАКЛАДІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Серебряков О.М.

Житомирський військовий госпіталь

Резюме. У статті подано аналіз матеріалів щодо визначення напрямків використання ресурсів закладів охорони здоров'я фінансових, кадрових, матеріальних в умовах фінансово-економічної кризи. Запропоновані головні напрямки удосконалення обмежених матеріально-технічних, фінансових та кадрових ресурсів закладів охорони здоров'я.

Ключові слова: система охорони здоров'я, ресурси закладів охорони здоров'я, фінансування системи охорони здоров'я.

Вступ. Рівень здоров'я населення будь-якої країни значною мірою впливає на процеси і результати її економічного, соціального та культурного розвитку, демографічну ситуацію і стан національної безпеки, а також є важливим соціальним критерієм рівня розвитку і добробуту суспільства. Сьогодні всі країни Європейського регіону ВООЗ стоять перед серйозними проблемами в галузі охорони здоров'я, які пов'язані з демографічними і епідеміологічними зрушеннями, посиленням соціально-економічних нерівностей, дефіцитом ресурсів, розвитком технологій і запитами населення, які постійно зростають [1-14].

Аналіз світового досвіду свідчить, що одним із головних пріоритетів